

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2007. május 24.

ESZPERANTÓ NYELV

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

**Általános útmutató az
I. Olvasott szöveg értése; II. Nyelvhelyesség; III. Hallott szöveg értése
vizsgaösszetevőkhöz**

1. Jó megoldásként csak a Javítási-értékelési útmutatóban megadott megoldások fogadhatók el.
2. Minden jó megoldás 1 pontot ér.
3. Ha a vizsgázó egy kérdésre több választ ad, akkor sem adható pont, ha a jó válasz is köztük van.
4. Fél pont és többletpont nem adható.
5. A feladatok után található szürke mező szolgál a pontozásra: a helyes megoldást jelölje egyessel, a helytelen nullával, amennyiben nincs válasz, a négyzetet hagyja üresen; írja be azt is, hogy mennyi pontot ért el összesen a vizsgázó abban a feladatban!

Például:

1.	2.	3.	4.	5.	Max.	Elért
1	0	1		1	5	3

A példában az 1., 3. és 5. kérdésre helyes a válasz, a 2.-ra adott nem fogadható el, a 4.-re pedig nem válaszolt a vizsgázó; összesen 3 pontot ért el ebben a feladatban.

6. Az írásbeli vizsga egyes összetevőiben elért pontszámok összesítésére használja a feladatlapok utolsó oldalán található táblázatot!
7. Az egyes vizsgaösszetevőkben a kérdések száma nem mindig egyezik meg a vizsgapontok számával, ezért helyenként átszámításra van szükség. A vizsgapontok kiszámításához használja a Javítási-értékelési útmutató táblázatait!

I. Olvasott szöveg értése

Általános útmutató

A feladatokat kizárólag tartalmi szempontok alapján értékeljük, azaz a nyelvtani és a helyesírási hibákat csak akkor vesszük figyelembe, ha azok a válasz megértését akadályozzák.

Az elérhető maximális vizsgapont: 33.

Az elérhető maximális dolgozatpont: 25.

A dolgozatpontok vizsgapontokká való átalakítása az alábbi táblázat szerint történik:

dolgozatpont	vizsgapont
25	33
24	32
23	30
22	29
21	28
20	26
19	25
18	24

dolgozatpont	vizsgapont
17	22
16	21
15	20
14	18
13	17
12	16
11	15
10	13

dolgozatpont	vizsgapont
9	12
8	11
7	9
6	8
5	7
4	5
3	4
2	3
1	1

Részletes útmutató

1. feladat

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
G	B	D	F	E	C	A

Az itt közölt megoldás mellett helyes válaszként értékelhető az a 2 vagy többemű részmegoldás is, amely szerepel a megadott táblázatban. Ebben az esetben ezeket a táblázatban elfoglalt helyüktől (sorszám) függetlenül – a kapcsolatuk helyességét (sorrend) figyelembe véve – kell értékelni 1-1 ponttal.

2. feladat

	V	F
8. La sklavoj ricevis tie nur malmultan manĝaĵon.		x
9. La filino de la mastro edziniĝis al Vincento.		x
10. Vincento kaj lia fratino forkuris en la ĝangalon.	x	
11. La gardisto batis Elvan ĉar ŝi laboris malbone.		x
12. La gardistoj ne rimarkis, ke ili forkuris.		x
13. Vincento kaj Elva transnaĝis riveron.		x
14. En la rivero estis aligatoroj.	x	
15. La gardisto volis transsalti la riveron helpe de liano.	x	
16. Vicento mortigis la gardiston per tranĉilo.		x

3. feladat

17. ĝi ne havas (devigan) temon (kaj simile)
18. jes
19. (maksimume) kvin (5)
20. ne
21. pseŭdonimon
22. titolon
23. tri (3)
24. du (2)
25. ion, kio ligiĝas al Esperanto (kaj simile)

II. Nyelvhelyesség**Általános útmutató**

Az elérhető maximális vizsgapont: 18.

Az elérhető maximális dolgozatpont: 28.

A dolgozatpontok vizsgapontokká való átalakítása az alábbi táblázat szerint történik:

dolgozatpont	vizsgapont
28	18
27	18
26	17
25	17
24	16
23	15
22	15
21	14
20	13
19	13

dolgozatpont	vizsgapont
18	12
17	11
16	11
15	10
14	9
13	9
12	8
11	7
10	7

dolgozatpont	vizsgapont
9	6
8	5
7	5
6	4
5	3
4	3
3	2
2	1
1	1

Részletes útmutató**1. feladat**

1. is
2. an
3. aj
4. i
5. on
6. an/ajn
7. ojn
8. n

2. feladat

9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
C	K	A	F	I	H	D	G	E	B

3. feladat

19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
A	C	A	C	B	A	B	B	A	C

III. Hallott szöveg értése**Általános útmutató**

A feladatokat kizárólag tartalmi szempontok alapján értékeljük, azaz a nyelvtani és a helyesírási hibákat csak akkor vesszük figyelembe, ha azok a válasz megértését akadályozzák.

Az elérhető maximális vizsgapont: 33.

Az elérhető maximális dolgozatpont: 25.

A dolgozatpontok vizsgapontokká való átalakítása az alábbi táblázat szerint történik:

dolgozatpont	vizsgapont	dolgozatpont	vizsgapont	dolgozatpont	vizsgapont
25	33	17	22	9	12
24	32	16	21	8	11
23	30	15	20	7	9
22	29	14	18	6	8
21	28	13	17	5	7
20	26	12	16	4	5
19	25	11	15	3	4
18	24	10	13	2	3
				1	1

Részletes útmutató**1. feladat**

	V	F
1. La gasto ne rapidas.		x
2. La kelnero servis tri aliajn klientojn.	x	
3. La gasto mendas salaton kun fromaĝo.		x
4. La kelnero ne skribas la mendojn.	x	
5. La kelnero rapide revenas.	x	
6. En la servita hamburgero estas frukto.	x	
7. La gasto volonte manĝas la servitan hamburgeron.		x
8. La kelnero manĝos verŝajne ŝian hamburgeron.	x	

Az elhangzott szöveg:

Gasto: Kelnero! Kelnero! Mi petas!

Kelnero: Unu momenton, sinjorino, mi estas okupata!

Gasto: Kelnero! Kelnero! Mi devas rapidi! Venu, mi petas!

Kelnero: Tuj, sinjorino! Mi servas **tri** aliajn klientojn!

Gasto: Kelnero! Kelnero! Mi malfruas!

Kelnero: Tuj, sinjorino! Mi servas **du** aliajn klientojn!

Gasto: Kelnero! Kelnero! Mia vico, nun!

Kelnero: Ankoraŭ ne! Mi servas **unu** alian klienton!

Gasto: Ve! Kial mi ĉiam revenas al ĉi tiu terura restoracio?

Kelnero: Jen! Nun estas via vico! Kion vi deziras, sinjorino?

Gasto: Bonvolu porti al mi hamburgeron kun fromaĝo, salato kaj kukumo! Rapide!

Kelnero: Tuj, sinjorino, fulme rapide!

Gasto: (*revokas lin*) Ĉu vi ne skribos mian mendon? Vi forgesos ĝin!

Kelnero: Tute ne, sinjorino. Mi havas mirindan memoron!

Gasto: Sed vi havas centojn da mendoj. Kaj tri aŭ pli samtempe!

Kelnero: Mi havas sekretan metodon! Kelneran sekreton! Per tio, mi neniam forgesas.

Gasto: Ne gravas! Gravas nur, ke vi rapide portu mian mendon!

Kelnero: Mi fulmos rapide! Mi rapidos fulme! Mi jam ne estas ĉi tie.

Kelnero: Sinjorino, jen monda rekordo por rapida livero de manĝaĵo! Bonan apetiton!

Gasto: Sed, sed, ne tion mi mendis! Kio estas tio? Hamburgero en ordo, kukumo perfekte, sed kio...KIO? estas tiu flava kaj ronda inter la panoj? Mi ne tion petis.

Kelnero: Ho, ve! Ĉu mi mismemoris? Kio alia estas flava kaj ronda? Persiko,... ĉu tion vi deziris?

Gasto: Ne, ne, tute ne! Bonvolu forporti tion. Eble ĝi estas por iu alia. **Mi** ne mendis tion. Forportu tuj tiun grapfruktan hamburgeron kaj portu **fromaĝan**, kiel mi petis.

Kelnero: Tuj, sinjorino. Fulme! Ho, ve estas jam la dua horo! Sinjorino, mi tre bedaŭras, mi ne povas fari tion.

Gasto: Kio? Kial ne?

Kelnero: Estas la dua horo. Estas nun mia manĝ-paŭzo.

(forirante, en si mem)

Nu, kion mi elektu hodiaŭ? Ĉu fiŝa salato? Viando kun terpomo? Eble pastoj? Ne, hodiaŭ mi preferas **hamburgeron**... kun fromaĝo, salato kaj kukumo! Mmmm, jam mi malsatas...

(laŭ Juna Amiko 1998/4)

2. feladat

9. televidilon
10. ligas
11. elektro/drato
12. pura
13. tri
14. bruna
15. elektrostacio
16. karbon

Az elhangzott szöveg:

Karlo: Venu, Anna, rigardu mian novan ludkomputilon!

Anna: Ĝi estas bela! Ĉu mi rajtas ludi per ĝi?

Karlo: Jes. Vi ludos kun mi. Unue, mi enŝaltos la televidilon.

Anna: Due, ni enŝaltu la lud-komputilon.

Karlo: Trie, ni ligu la du maŝinojn per tiu ĉi drato...

Anna: Kaj ĝi funkcias! La bildo estas bela!

Karlo: Ho, kiom mirinda afero estas elektro! Pro ĝi ni povas ludi!

Anna: Jes. Kaj la elektro estas tute pura! Vidu, la aero estas pura! Ĝi estas perfekta energiformo!

Karlo: Nu, preskaŭ! En nia ĉambro la aero estas pura! Sed venu al la fenestro kaj rigardu!

Anna: Kion mi rigardu? Kie?

Karlo: Tie, apud la horizonto. Kion vi vidas?

Anna: Mi vidas tri grandajn fumtubojn, kaj fumo venas el du el ili.

Karlo: Ĉu vi scias, al kio apartenas la fumtuboj?

Anna: Ne. Ho, nun fumo – bruna fumo – venas el la tria fumtubo!

Karlo: Tio estas la elektro-stacio. Tie ili bruligas karbon por fari nian elektron. Tie la aero ne estas pura!

Anna: Ho, neniam mi pensis pri tio. Alian tagon mi pensos pli multe pri tio, sed nun la nova komputila ludo atendas nin! Ek! Ni ekludu!

(laŭ Juna Amiko)

3. feladat

17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.
c	b	a	b	c	b	c	c	a

Az elhangzott szöveg:

Revenis delfeno por danki

Je la 10-a horo matene, la 6-an de aŭgusto aperis delfeno apud boato por plonĝantoj en la maro de *Zuŝi*, gubernio *Kanagaŭa*. Ĝi sekvis la boaton ĝis la haveno, kaj kiam la homoj plonĝis en la maron, ĝi naĝis kun ili. Ili tenis ĝian dorsnaĝilon aŭ rajdis sur ĝi kaj ŝajnis, ke ĝi ĝuis tion. Ili rimarkis, ke malgranda parto de ĝia vost-naĝilo mankas, kio montras, ke ĝi estas la delfeno kiun la plonĝistoj savis antaŭ kvin tagoj. La 1-an de aŭgusto boatistoj trovis delfenon kiu estis kaptita inter la ŝnuroj por polpo-fiŝado. Plonĝantoj rapidis al la loko kaj liberigis ĝin.

Oohira Reiko, 43 jara plonĝisto, kiu ludis kun la delfeno, diris: „Mi naĝis, tenante ĝian dorsnaĝilon, kvazaŭ mi estus en sonĝo. Ĝi estis mola kaj glata.”

Kawaŝima Ŝoota, 11 jara knabo, diris: „Mi sentis kvazaŭ mi tenus balonon. Mi fieros al miaj amikoj pri mia sperto.”

Boatistoj kaj plonĝantoj kredas, ke la delfeno revenis por danki, ke ili savis ĝin. Ili atendas ĝian refojan revenon, dirante: „Kiam ĝi revenos venontfoje, ni donos al ĝi nomon”.

En Japanio ekzistas multaj rakontoj ankaŭ pri birdoj, kiuj revenis al siaj savintoj por danki. La plej fama estas „Dankema gruo”. Gruo, kiu estis savita de malriĉa junulo, vizitis lin en la formo de bela junulino, ili geedziĝis. Ŝi helpis riĉiĝi al sia edzo farante teksaĵon per sia plumo.

(laŭ *Juna Amiko*, nr. 110)

IV. Íráskészség

Általános útmutató

Az írásfeladatok értékelése központilag kidolgozott analitikus skálák alapján történik. Ez az értékelési eljárás meghatározott értékelési szempontokon, valamint az egyes szempontokhoz tartozó szintleírásokon alapul. Minden írásbeli munkát e szempontok segítségével kell értékelni oly módon, hogy a dolgozatot minden egyes értékelési szempontnál újra kell olvasni.

Ezen értékelési eljárás további sajátossága, hogy a szintleírások a nyelvi teljesítményt értékelő szempontoknál nem tartalmaznak hibaszámokra vonatkozó utalásokat, valamint nem osztályozzák előre az egyes hibatípusokat a hibák súlyossága alapján. Ennek oka az, hogy az egyes nyelvi hibák súlyosságát (értelemzavaró vagy nem értelemzavaró hiba) csak az adott szövegkörnyezet figyelembevételével lehet megállapítani.

A javítás alapelvei

1. Az adott szinten bizonyos lexikai egységek és nyelvtani struktúrák produktív használata nem várható el a vizsgázótól. Az ilyen típusú hibákat az értékelésnél nem kell figyelembe venni.
2. Az ismétlődő hibákat csak egyszer kell az értékelésnél figyelembe venni.
3. A dolgozatot akkor is értékelni kell, ha a vizsgázó kevesebbet vagy többet írt a megadott szöveghossznál.
4. Fél pontok és jutalompontok nem adhatók.
5. Az értékelési szempontok és értékelési skálák szerint megítélt pontszámot a válaszlapok után található táblázatba kell beírni, valamint azt is, hogy az adott feladatban mennyi pontot ért el a vizsgázó.
6. A javító tanár szöveges értékeléssel is kiegészítheti a pontozásos értékelést.
7. A vizsgaösszvetevőben elért pontszámok összesítésére használja a feladatlap utolsó oldalán található táblázatot!

1. feladat

Értékelési szempontok	Pontszám
Tartalom és szöveghossz	5 pont
Nyelvhelyesség és íráskép	5 pont
Összesen	10 pont

Amennyiben a dolgozat a *Tartalom és szöveghossz* szempont alapján 0 pontos, akkor az összpontszám is 0 pont.

Az értékelési szempontok részletes kifejtése

Tartalom és szöveghossz

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó

- megfelelően dolgozta-e ki a témát; valamennyi irányító szempontra kitért-e
- hogyan valósította meg a kommunikációs célokat
- megfelelő hosszúságú szöveget hozott-e létre.

A tartalmi teljesség megítélésénél az a döntő, hogy a vizsgázó közli-e az adott szituációban lényeges információkat. Egyes vizsgafeladatoknál a tartalom értékelésénél a segédanyag tartalmi információi is irányadóak lehetnek. Ekkor azt is figyelembe kell venni, hogy a vizsgázó írásműve nem tartalmaz-e sokkal kevesebb információt, mint a segédanyag. Amennyiben azonban a feladat nem tartalmaz erre vonatkozó utasítást, akkor nem kérhető számon a vizsgázón a segédanyagban megjelenő összes információ.

A nyelvi okokból érthetetlen szövegrészeket ennél a szempontnál sem lehet értékelni. Ez vonatkozik a megadott szövegből értelem nélkül lemásolt és rossz nyelvi környezetben használt szövegrészekre is. Az ilyen típusú hibákat figyelembe kell venni a nyelvi teljesítmény értékelésekor is. El kell fogadni azonban az olyan szövegrészeket, amelyeket a vizsgázó a segédanyagból vett át, és jó nyelvi környezetben használ.

Amennyiben a vizsgázó olyan információt közöl, amely nem magyar anyanyelvű olvasó számára nem értelmezhető, a tartalom kidolgozása nem tekinthető teljesen megfelelőnek.

Nyelvhelyesség (szókincs, mondat, alaktan, helyesírás) és íráskép

E szemponton belül azt értékeljük, hogy

- megfelel-e a vizsgázó által használt szókincs a témának, a szituációnak, a szerepnek és a közlési szándéknak
- megfelel-e a szóhasználat a középszintű érettségi vizsga követelményeinek
- megfelel-e a vizsgázó által létrehozott szöveg a mondat, az alaktan és a helyesírás normáinak
- írásképe áttekinthető-e, olvasható-e a szöveg.

Az egyes hibák súlyozása annak alapján történik, hogy milyen mértékben nehezítik a megértést. Értelemzavaró hibának az számít, ha a mondat/szövegrész tartalma csak újraolvasás után érthető.

Javítási jelrendszer

A hibákat a lap jobb oldalán található sávokban kell jelölni a következők szerint:

1. oszlop:

Tartalom és szöveg

Bekarikázott számokkal jelöljük a teljesen kifejtett irányítási szempontokat. Mínuszjel követi a csak részben kifejtett szempontot. A szavak számát írjuk az 1. oszlop fölé!

2. oszlop:

Nyelvhelyesség (szókincs, mondat, alaktan, helyesírás) és íráskép

L	= lexikai hiba
LÉ	= értelemzavaró lexikai hiba
Kif	= kifejezőmódbeli hiba
Ny	= nyelvtani hiba
NyÉ	= értelemzavaró nyelvtani hiba
H	= helyesírási hiba
O	= olvashatatlan szövegrész

A szövegben használt jelek:

<u>aláhúzás</u>	= nyelvtani vagy helyesírási hiba
hullámos vonal	= lexikai, kifejezőmódbeli hiba
hiányjel	= hiányzik egy szó
nyíl	= szórendi hiba
<u>aláhúzás;</u>	= ismétlődő hiba

Az ismétlődő hibákat, valamint az olyan hibákat, amelyeknél az adott nyelvtani struktúra ismerete nem várható el a vizsgázótól, csak a szövegben kell jelölni, a javításásvban nem.

Értékelési skála (1. feladat)*Tartalom és szöveghossz*

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó megvalósította a kommunikációs célt; megfelelően dolgozta ki a feladat minden részletét; elérte és nem is haladta meg jelentősen a megadott szövegmennyiséget.	A vizsgázó nagyrészt megvalósította a kommunikációs célt, általában megfelelően dolgozta ki a feladatot, és legalább 40 szó hosszúságú szöveget hozott létre.	A vizsgázó részben valósította meg a kommunikációs célt; félreértette, illetve nem megfelelően dolgozta ki a feladat bizonyos részeit, és/vagy a létrehozott szöveg 40 szónál rövidebb.	A vizsgázó nem valósította meg a kommunikációs célt; félreértette, illetve nem megfelelően dolgozta ki a feladatot, és/vagy a létrehozott szöveg 20 szónál rövidebb. vagy: A vizsgázó más témáról írt.

Nyelvhelyesség (szókincs, mondatn, alaktan, helyesírás) és íráskép

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A szöveg hibátlan vagy csak kevés, a megértést nem zavaró nyelvi hibát tartalmaz.	A szövegben több nyelvi hiba fordul elő, de ezek a hibák alig nehezítik a megértést.	A szöveg a nyelvi hibák következtében nehezen érthető és követhető, illetve félreérthető.	A szöveg a nyelvi hibák miatt nem érthető. vagy: A szöveg jelentős része nehezen olvasható, illetve olvashatatlan.

2. feladat

Értékelési szempontok	Pontszám
Tartalom és szöveghossz	5 pont
Szövegalkotás	5 pont
Formai jegyek és hangnem	3 pont
Szókincs, kifejezés mód	5 pont
Nyelvhelyesség és íráskép	5 pont
Összesen	23 pont

Amennyiben a dolgozat a *Tartalom és szöveghossz* szempont alapján 0 pontos, akkor az összpontszám is 0 pont.

Az értékelési szempontok részletes kifejtése*Tartalom és szöveghossz*

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó

- hány irányító szempontra tért ki, és megfelelően tárgyalta-e azokat
- hogyan valósította meg a kommunikációs célt/célokat
- megfelelő hosszúságú szöveget hozott-e létre.

Egy adott irányító szempont tárgyalása akkor tekinthető megfelelőnek, ha a vizsgázó kitér a megadott szempontra, mondatai minden lényeges információt tartalmaznak, illetve minden lényeges információra rákérdeznek és ismétlésektől mentesek. Amennyiben egy irányító szemponthoz több alpont tartozik, a szempont kifejtése akkor tekinthető megfelelőnek, ha a vizsgázó az összes alpontot tárgyalja. Ha a vizsgázó egy irányító szempontra kitér, de mondatai nem tartalmaznak minden lényeges információt, illetve nem kérdeznek rá minden lényeges információra, az adott irányító szempont tárgyalása csak részben megfelelő. Az adott irányító szempont tárgyalása abban az esetben is csak részben megfelelő, ha a vizsgázó más

anyanyelvű olvasó számára értelmezhetetlen információt ad meg (pl. az életkor helyett a vizsgázó azt adja meg, hogy tizenkettedikes).

Érdeklődő típusú levél esetén előfordul, hogy a vizsgázónak bizonyos információkra kell rákérdeznie. Ebben az esetben a megfelelő kérdés feltevése azt jelenti, hogy a vizsgázó megfelelően fejtette ki az adott szempontot.

Ha egy irányító szempont tárgyalása nyelvi okokból nem érthető, azt úgy kell értékelni, mintha a vizsgázó nem tért volna ki rá, azaz az adott irányító szempont kifejtése nem megfelelő. Ezt a hibát figyelembe kell venni a nyelvi teljesítmény értékelésekor is, azaz a hiba jellegétől függően a *Szókincs, kifejezés mód* vagy a *Nyelvhelyesség* szempontoknál.

A segédanyagból átvett szövegrészek esetében úgy kell eljárni, mint az első feladatnál.

Új, azaz nem megadott szempontok értékelésére nincs lehetőség! A dolgozatot akkor is a megadott szempontok alapján kell értékelni, ha a vizsgázó a megadott témáról nem személyes vonatkozásban, hanem általánosan, de a kommunikációs cél(ok)nak megfelelően ír, vagy önmagáról ír, amikor általánosan kellene fogalmaznia.

Szövegalkotás

E szemponton belül azt értékeljük, hogy

- logikus-e az irányító szempontok elrendezése és ezáltal a szöveg gondolatmenete
- megfelelő-e a gondolati tagolás, azaz van-e bevezetés, tárgyalás és befejezés
- hogyan használja a vizsgázó a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit (pl. egyszerű kötőszók, névmások).

A *Szövegalkotás* szempontnál a *Tartalom és szöveghossz* szemponttól függetlenül kell eljárni és csak a tárgyalt szempontok alapján lehet megítélni a dolgozat felépítését és gondolatmenetét.

A szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit akkor használja helyesen a vizsgázó, ha törekszik arra, hogy egyszerű kötőszók, névmások, határozószók stb. segítségével valódi szöveget hozzon létre. Amennyiben a vizsgázó minden mondatát azonos módon (pl. a „mi” személyes névmással) kezdi, nem mondható el az általa létrehozott szövegről, hogy abban a mondatok szervesen kapcsolódnak egymáshoz. Amennyiben a vizsgázó csak azonos szerkezetű egyszerű mondatokat ír, nem kaphatja meg a maximális pontszámot.

Formai jegyek és hangnem

E szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által létrehozott szöveg

- megfelel-e a szövegfajtajával szemben támasztott formai követelményeknek (pl. levél esetén helyesen tartalmazza-e a dátumot, a megszólítást, az elköszönést és aláírást)
- hangneme és stílusa megfelel-e a közlési szándéknak és/vagy a címzethez való viszonyoknak.

Szókincs, kifejezés mód

E szemponton belül azt értékeljük, hogy

- megfelel-e a vizsgázó által használt szókincs a témának, a szituációnak, a szerepnek és a közlési szándéknak
- megfelel-e a szóhasználat a középszintű érettségi vizsga követelményeinek.

Az egyes hibák súlyozása annak alapján történik, hogy milyen mértékben nehezítik a megértést. Értelemzavaró hibának az számít, ha a mondat/szövegrész tartalma csak újraolvasás után érthető.

A nyelvi hibákat az értékelés során csak egyszer szabad figyelembe venni, azaz a hiba jellegétől függően vagy a *Szókincs, kifejezés mód* vagy a *Nyelvhelyesség* szempontnál.

Amennyiben például a vizsgázó helytelen elöljárót használ, ezt a hibát csak a *Szókincs, kifejezésmód* szempontnál lehet értékelni. Ha azonban egyáltalán nem használ vonzatot, ezt a hibát csak a *Nyelvhelyesség* szempontnál lehet értékelni.

Azoknál az értelemzavaró hibáknál, amelyek következtében egy-egy mondatrész vagy mondat mondanivalója válik érthetlenné, és amelyeknél a hiba komplexitása miatt nem lehet eldönteni, hogy lexikai vagy nyelvtani hibáról van-e szó, az egyszeri értékelés elve nem érvényes. Az ilyen típusú hibákat tehát mindkét szempontnál értékelni kell.

E szempont értékelésénél a megszólítás és az elköszönés hibáit is figyelembe kell venni.

Nyelvhelyesség és íráskép

E szemponton belül azt értékeljük, hogy megfelel-e a vizsgázó által létrehozott szöveg a mondattan, alaktan és helyesírás normáinak, illetve írásképe áttekinthető-e, jól olvasható-e. Az egyes hibák súlyozása annak alapján történik, hogy milyen mértékben nehezítik a megértést.

Javítási jelrendszer

A hibákat a lap jobb oldalán található sávokban kell jelölni a következők szerint:

1. oszlop:

Tartalom és szöveghossz

Bekarikázott számokkal jelöljük a teljesen kifejtett irányítási szempontokat. Minuszjel követi a csak részben kifejtett szempontot. A szavak számát írjuk az 1. oszlop fölé!

Szövegalkotás

T = helytelen tagolás

K = kohéziós hiba

Formai jegyek és hangnem

F = hiányzó formai jegy

bekarikázott F = meglévő formai jegy

Hn = nem megfelelő hangnem

2. oszlop:

Szókincs, kifejezésmód

L = lexikai hiba

LÉ = értelemzavaró lexikai hiba

Kif = kifejezésmódbeli hiba

3. oszlop

Nyelvhelyesség (mondattan, alaktan, helyesírás) és íráskép

Ny = nyelvtani hiba

NyÉ = értelemzavaró nyelvtani hiba

H = helyesírási hiba

O = olvashatatlan szövegrész

A szövegben használt jelek:

aláhúzás = nyelvtani vagy helyesírási hiba

hullámos vonal = lexikai, kifejezésmódbeli hiba

hiányjel = hiányzik egy szó

nyíl = szórendi hiba

aláhúzás; = ismétlődő hiba

Az ismétlődő hibákat, valamint az olyan hibákat, amelyeknél az adott nyelvtani struktúra ismerete nem várható el a vizsgázótól, csak a szövegben kell jelölni, a javításávban nem.

Értékelési skála (2. feladat)*Tartalom és szövegössz*

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó öt irányító szempontot dolgozott ki megfelelően. A vizsgázó a kommunikációs célokat megfelelően valósította meg. A megadott szövegösszűség keretei között maradt.	A vizsgázó négy vagy három irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, a többit pedig csak részben vagy egyáltalán nem. A vizsgázó a kommunikációs célokat többnyire megfelelően valósította meg. Legalább 50–80 szó hosszúságú szöveget hozott létre.	A vizsgázó két irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, a többit pedig csak részben vagy egyáltalán nem. vagy: A vizsgázó egy irányító szempontot dolgozott ki megfelelően, és van még olyan irányító szempont, amelyet részben tárgyalt. vagy: A vizsgázó legalább három irányító szempontot tárgyalt részben. A kommunikációs célokat részben valósította meg. 30–50 szó hosszúságú szöveget hozott létre.	A vizsgázó egy irányító szempontot sem dolgozott ki megfelelően. vagy: A vizsgázó háromnál kevesebb irányító szempontot tárgyalt részben. Alapvető kommunikációs célját nem éri el. vagy: A vizsgázó más témáról írt. vagy: A dolgozat terjedelme 30 szónál rövidebb.

Szövegalkotás

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A szöveg felépítése, az irányító szempontok elrendezése logikus. A gondolati tagolás megfelelő. A vizsgázó megfelelő nyelvi eszközök használatával valódi szöveget hoz létre.	A szöveg felépítése többnyire logikus. A vizsgázó törekszik a gondolati tagolásra. A mondatok többnyire szervesen kapcsolódnak egymáshoz.	A mondanivaló nem mindenütt logikus elrendezésű. A vizsgázó nem törekszik a gondolati tagolásra: hiányzik a bevezetés és befejezés. A szövegszerűség csak nyomokban fedezhető fel. A mondatok több helyen nem kapcsolódnak egymáshoz.	Az írásmű tagolatlan és áttekinthetetlen, izolált mondatok halmazából áll, szöveggként nem értékelhető.

Formai jegyek és hangnem

3 pont	2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg formai jegyei teljesen megfelelnek a szövegfajtának, hangneme a közlési szándéknak és/vagy a címzetthez való viszonyoknak.	A szöveg formai jegyei nagyjából megfelelnek a szövegfajtának, hangneme a közlési szándéknak és/vagy a címzetthez való viszonyoknak.	A szöveg formai jegyei még megfelelnek a szövegfajtának, hangneme a közlési szándéknak és/vagy a címzetthez való viszonyoknak.	A szöveg formai jegyei nem felelnek meg a szövegfajtának, hangneme a közlési szándéknak és/vagy a címzetthez való viszonyoknak.

Szókincs, kifejezőmód

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A szöveget a témának és a közlési szándéknak megfelelő, változatos szókincs jellemzi. Az előforduló kisebb lexikai pontatlanságok nem nehezítik a megértést.	A szöveget nagyrészt a témának és a közlési szándéknak megfelelő szókincs jellemzi. Többször nem megfelelő a kifejezőmód, ami néha nehezíti a mondanivaló megértését. A szókincs korlátai miatt többször lehet szóismétlés.	A szöveget egyszerű szókincs jellemzi. Sokszor nem megfelelő a kifejezőmód, ami helyenként jelentősen nehezíti és/vagy akadályozza a mondanivaló megértését. Sok a szóismétlés.	A szövegben felhasznált szókincs nagyon szegényes. A nem megfelelő kifejezőmód több helyen akadályozza a szöveg megértését.

Nyelvhelyesség és írásképek

5 pont	4–3 pont	2–1 pont	0 pont
A vizsgázó általában helyesen használja az egyszerűbb nyelvtani struktúrákat. A szöveg kevés nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibát tartalmaz, amelyek azonban a megértést nem befolyásolják.	A vizsgázó több hibával használja az egyszerű nyelvtani struktúrákat. A szöveg több nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibát tartalmaz, amelyek azonban a megértést nem befolyásolják, és/vagy kevés a megértést nehezítő hiba.	A vizsgázó csak a legegyszerűbb nyelvtani struktúrákat használja. A szöveg sok olyan nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibát tartalmaz, amelyek a megértést nem befolyásolják, valamint több, a megértést jelentősen nehezítő nyelvi hiba fordul elő benne.	A szöveg a nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák miatt nem érthető. vagy: A szöveg jelentős része nehezen olvasható, illetve olvashatatlan.